

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa B. L.

przeciwko Zespołowi Szkół (...) w C.

o odszkodowanie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16 czerwca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ś.

z dnia 13 stycznia 2020 r., sygn. akt VII Pa (...),

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**

**2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 stycznia 2020 r., sygn. akt VII Pa (...) Sąd Okręgowy w Ś. na skutek apelacji pozwanego Zespołu Szkół (...) w C. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Z. z 16 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV P (...) w pkt I, III, IV i V w ten sposób, że oddalił powództwo B.L. o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia i obciążył powódkę kosztami procesu.

Powódka B.L. w pozwie przeciwko stronie pozwanej Zespołowi Szkół (...) w C. wniosła o przywrócenie jej do pracy na poprzednim stanowisku, tj. dyrektora

pozwanej placówki oświatowej oraz o zasądzenie od pozwanego pracodawcy na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm obowiązujących. W toku postępowania sądowego powódka pismem procesowym z 5 kwietnia 2019 r. zmieniła zgłoszone żądanie w ten sposób, że wniosła o zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz odszkodowania w kwocie 16.781,10 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem odwołanie powódki ze stanowiska dyrektora pozwanej szkoły wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty.

Strona pozwana - Zespół Szkół (...) w C. - wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego pracodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Po modyfikacji powództwa strona pozwana uznała, że nadal jako bezzasadne powinno być oddalone w całości.

Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z 16 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV P (...) zasądził od strony pozwanej Zespołu Szkół (...) w C. na rzecz powódki B. L. kwotę 16.781,10 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem odwołanie powódki ze stanowiska dyrektora strony pozwanej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 5 kwietnia 2019 r. do dnia zapłaty; a w pozostałej części powództwo oddalił. Następnie zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.537,00 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu i nakazał stronie pozwanej Zespołowi Szkół Samorządowych w C., aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Z. kwotę 250,14 zł. tytułem kosztów sądowych w sprawie oraz wyrokowi w punkcie I do kwoty 5.831,15 zł. nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżyła apelacją strona pozwana, zarzucając mu naruszenie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wynikające z nieprzestrzegania przez powódkę zakazu obecności alkoholu na terenie szkoły, pominięcia odpowiedzialności powódki za zaniechanie w zakresie przeciwdziałania zachowaniom zapobiegającym wnoszeniu i spożywaniu alkoholu na terenie szkoły, pominięcie tego, iż dyrektor szkoły planując organizację festynu miał pełną widzę co do jego przebiegu, w tym na temat przechowywania alkoholu na terenie szkoły i korzystania z energii elektrycznej przy jego sprzedaży za pośrednictwem sieci szkolnej, pominięcie dowodów na

okoliczność sprzedaży alkoholu podczas części oficjalnej na terenie szkoły i jego tam podawania, pominięcie prowadzenia przez organ prowadzący szkołę postępowania na okoliczność prowadzenia nieprawidłowości przy organizacji festynu związanych ze sprzedażą i podawaniem alkoholu.

Sąd Okręgowy w wyniku rozpoznania apelacji uznał ją za uzasadnioną i zmienił zaskarżony wyrok.

Sąd drugiej instancji wskazał, że istota sporu między stronami sprowadzała się do kwestii ustalenia, czy wystąpiły zdarzenia, które uzasadniałyby odwołanie powódki ze stanowiska z przyczyn i na podstawie wskazanej w pkt 1 zarządzenia nr (...)/17 z 9 sierpnia 2017 r. Wójta Gminy C.

Sąd odwoławczy podkreślił, że niekwestionowane jest przez strony, że w ramach festynu szkolnego była prowadzona sprzedaż alkoholu przez Radę Rodziców poza terenem szkoły, ale tuż przy wejściu do niej. Niewątpliwie nastąpiło to na skutek ustaleń poczynionych przez dyrektor wraz z Radą Rodziców z myślą, że ma być ona prowadzona dla uczestników festynu. W każdym bądź razie taka możliwość musiała być przez powódkę przewidywana i akceptowana. Sąd rejonowy nie wskazał, by w tym zakresie występował sprzeciw po stronie szkoły, a wręcz przeciwnie podniósł, iż odbyło się to w zgodzie z formułą przyjętą z lat poprzednich. W tym zakresie Sąd Okręgowy zaznaczył, że sprzedaż alkoholu jest reglamentowana i jej prowadzenie, nawet w sposób jednorazowy wymaga uzyskania stosownego zezwolenia od organów gminy. Obowiązujący w owym czasie art. 14 ust. 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowił, że sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu może się odbywać na imprezach na otwartym powietrzu tylko za zezwoleniem i tylko w miejscach do tego wyznaczonych. W sprawie nie zostało wykazane by takie zezwolenie i na jakich warunkach zostało wydane i by powódka jako dyrektor szkoły zażądała przedstawienia go. Z jej zeznań wynika wręcz, że wiadome jej jest, że takie zezwolenie nie zostało uzyskane. Sąd odwoławczy nie zgodził się też ze stanowiskiem Sądu rejonowego, iżby przesunięcie punktu sprzedaży alkoholu dla uczestników imprezy szkolnej tuż poza teren szkoły miało spowodować zniesienie odpowiedzialności powódki w zakresie ww. ustawy. Otóż art. 14 ust. 1 pkt 1

stanowi, że zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na terenie szkół oraz innych zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych i domów studenckich. Powódka akceptując sprzedaż alkoholu w formule ustalonej z Radą Rodziców musiała godzić się, że osoby pod wpływem alkoholu będą uczestniczyły w imprezie, jak i z alkoholem będą wchodziły na teren szkoły, ponieważ nie zorganizowano żadnych środków temu zapobiegających i kontrolnych. Bliskość punktu sprzedaży alkoholu od miejsca organizacji festynu, który był prowadzony dla jego uczestników o tym przesądza. Pewność takiego stanu jest niewątpliwa skoro sprzedażą alkoholu zajmowali się rodzice uczniów pod egidą Rady Rodziców, którzy uczestniczyli też w imprezie organizowanej na terenie szkoły.

W ocenie Sądu drugiej instancji, że nie można wymagać by zaproszeni na imprezę goście spoza środowiska szkoły byli zobligowani wytykać na gorąco błędy organizacyjne lub niewłaściwe zachowania uczestniczących w imprezie. Z drugiej strony nie znosi odpowiedzialności powódki za przebieg imprezy to, że w jakimś zakresie jej prowadzeniem zajmowała się rada rodziców, ponieważ to szkoła była organizatorem festynu, który odbywał się na jej terenie i dyrektor powinna była podjąć odpowiednie kroki w razie wystąpienia naruszeń prawa. W przekonaniu sądu założeniem winno być nie łączenie z imprezą szkolną sprzedaży alkoholu, która choćby miała się odbywać „za płotem” szkoły. Fakt, że środki uzyskane ze sprzedaży alkoholu miały być przeznaczone na cele szkoły nie może przesłaniać zagrożeń i strat jakie wynikły z tego faktu dla uczestniczących w imprezie dzieci. Dobro dzieci w ramach imprezy szkolnej nie mogą być bowiem naruszone bez względu na to jaki cel przyświecał organizatorom imprezy. Podobnie nie zwalnia z odpowiedzialności dyrektor to, że opuściła imprezę przed jej zakończeniem, bowiem przyjęta formuła musiała powodować, że wraz z upływem czasu sprzedaż alkoholu musiała wzrastać, czego musiała mieć świadomość.

Odrębną rzeczą jest, zdaniem Sądu odwoławczego, a co podnosił apelujący, że dyrektor szkoły zezwoliła na przechowywanie beczek z piwem na terenie szkoły do czasu imprezy. Tak samo, nie zwalnia z odpowiedzialności powódki to, że formuła łączenia imprezy szkolnej ze sprzedażą alkoholu na zewnątrz szkoły w jej trakcie miała miejsce od lat, skoro jak wskazano już wcześniej nie było

uzasadnione takie jej prowadzenie ze względów prawnych, jak i wychowawczych. Zresztą o tym, że należy ją zmienić już w 2016 r. informował powódkę wójt Gminy C., na co wskazują jego zeznania.

W konkluzji Sąd Okręgowy uznał, że skoro odwołanie ze stanowiska w sposób i na podstawie przyjętej przez Wójta Gminy C. było uzasadnione w świetle przywołanych w nim przepisów, których możliwość zastosowania potwierdził Sąd rejonowy, sąd odwoławczy uznał, że do odwołania powódki ze stanowiska dyrektora szkoły doszło w sposób prawidłowy, a co za tym idzie apelacja strony pozwanej wnosząca o oddalenie powództwa, jest w pełni zasadna.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną strona powodowa w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c. Wskazano, że przepis art. 38 ust. 1 pkt 2 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym do 1 września 2017 r., którego naruszenie zostało wskazane jako podstawa kasacyjna stanowił, iż odwołanie nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia, może nastąpić jedynie w przypadkach szczególnie uzasadnionych. Wykładnia użytego w powyższym przepisie określenia „szczególnie uzasadnionego przypadku” nie budzi na kanwie obszernego i jednolitego orzecznictwa sądowego żadnych wątpliwości. Skoro ustawodawca do zwrotu „uzasadniony przypadek” - używanego w innych normach prawnych ustawy o systemie oświaty — dodał przysłówkę „szczególnie”, to nie może ulegać wątpliwości, że w art. 38 ust. 1 pkt 2 tej ustawy położył nacisk na to właśnie określenie, świadomie zawężając zastosowanie przedmiotowej regulacji do sytuacji zupełnie wyjątkowych, nadzwyczajnych i nagłych, kiedy organ prowadzący ma prawo ocenić, czy dalsze kierowanie szkołą lub placówką oświatową stanowi istotne zagrożenie dla funkcjonowania tych jednostek. Pojęcie szczególnie uzasadnionych przypadków powinno być rozumiane wąsko i oznaczać takie sytuacje, w których nie jest możliwe spełnianie przez nauczyciela funkcji kierowniczej, a konieczność natychmiastowego przerwania jego czynności zachodzi ze względu na zagrożenie interesu publicznego. Wobec powyższego w

tym określeniu nie będzie się mieściło każde naruszenie prawa, a jego specyfika polega też na tym, że następuje destabilizacja działań szkoły pod względem dydaktycznym i wychowawczym, i wymagana jest niezwłoczna interwencja. O przypadku szczególnie uzasadnionym, będącym podstawą odwołania nauczyciela ze stanowiska kierowniczego w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia, można mówić w sytuacji wystąpienia konkretnych, poważnych przyczyn, czy to niezależnych od dyrektora, czy też zawinionych przez niego, gdy konieczne jest natychmiastowe zaprzestanie wykonywania przez niego funkcji, albowiem dalsze jej wykonywanie godziłoby w interes szkoły i powodowałoby destabilizację w jej funkcjonowaniu. W konsekwencji odwołanie w szczególnie uzasadnionym przypadku powinno być natychmiastowe lub niezwłoczne w stosunku do zdarzeń (okoliczności) je uzasadniających.

W ocenie pełnomocnika skarżącej, nie ulega wątpliwości że w ustalonych okolicznościach faktycznych, Sąd drugiej instancji w sposób wadliwy dokonał wykładni ww. przepisu, uznając że przyczyna wskazana w odwołaniu powódki ze stanowiska kierowniczego, stanowiła szczególnie uzasadniony przypadek w rozumieniu ww. przepisu. Należy w szczególności wskazać, że Sądy obu instancji nie ustaliły, iż sytuacja wskazana jako przyczyna odwołania (sprzedaż przez Radę Rodziców alkoholu (piwa) w czasie festynu szkolnego przed wejściem na teren placówki), a mająca miejsce dwa miesiące przed podjęciem przez organ prowadzący decyzji o zastosowaniu wobec powódki nadzwyczajnego trybu odwołania, rzutowała w jakikolwiek sposób na funkcjonowanie placówki, destabilizowała jej działania, uniemożliwiała dalsze sprawowanie przez powódkę funkcji kierowniczej. Powódka w sposób niezakłócony i niebudzący żadnych zastrzeżeń wykonywała swoje obowiązki w okresie od 10 czerwca 2017 r. (data Festynu Szkolno-Przedszkolnego) do 9 sierpnia 2017 r. (odwołanie ze stanowiska). Placówka funkcjonowała na najwyższym poziomie, tak jak dotychczas, dodatkowo należy wskazać, że był to okres szczególny dla oświaty, gdyż wprowadzana była reforma zmieniająca system nauczania, która również w przypadku placówki w C., w wyniku działań powódki jako ówczesnej dyrektora została wdrożona z należytą starannością, profesjonalizmem i bez żadnych zastrzeżeń. Wobec zatem faktu, że decyzja organu prowadzącego miała miejsce już po dwóch miesiącach od

wystąpienia rzekomej przyczyny odwołania nie ulega wątpliwości, że przyczyna ta nie stanowiła szczególnie uzasadnionego przypadku. Sytuacja, która miała miejsce nie wpłynęła w żaden sposób na działanie placówki, co zostało potwierdzone w okresie w którym powódka wypełniała swoje obowiązki kierownicze.

Strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o:

1. odmowę przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powódki;
2. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego wg. obowiązujących przepisów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powódki nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia

Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepublikowane; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepublikowane). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Pełnomocnik skarżącej nie wykazał, aby doszło od rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego. W istocie skarżący polemizuje z oceną prawną i subsumpcją stanu faktycznego niniejszej sprawy dokonaną przez Sąd drugiej instancji, nie przedstawiając jednak argumentów, które mogłyby świadczyć o tym, że wykładnia zastosowana przez Sąd drugiej instancji miałyby być oczywiście nieprawidłowa. Pełnomocnik skarżącej nie wykazała, aby Sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni powołanych przepisów prawa, bowiem sednem argumentacji zawartej w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest kwestionowanie zastosowania powołanych przepisów do stanu faktycznego niniejszej sprawy, jak również oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sąd drugiej instancji. Natomiast w analizowanym uzasadnieniu nie przedstawiono argumentacji, która świadczyłaby o błędnym zrozumieniu normy wynikającej z przepisów prawa materialnego, co właśnie stanowiłoby błędą ich wykładnię.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9

ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).